

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ПРАВНИКІВ ТА ЗЛОЧИНЦІВ ЗІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ

Г. Ш. Коваль

к. психол. н., доцент, доцент кафедри диференціальної і спеціальної психології ФПСР ОНУ імені І. І. Мечникова

Штучний інтелект (ШІ), офіційно започаткований у 1956 році, визначається як сукупність наукових методів, теорій та технік, спрямованих на відтворення когнітивних функцій людини машинами. У сучасному світі стрімкий розвиток технологій, зокрема ШІ, відкриває нові можливості як для підтримки законності та порядку, так і для злочинних дій різного ступеня тяжкості. Психологічні аспекти цієї взаємодії стають дедалі актуальнішими, оскільки і злочинці, і правники застосовують ШІ для підвищення ефективності своїх дій, змінюючи способи співпраці з правовою системою.

Правники використовують ШІ для різних цілей, що допомагає їм працювати ефективніше. Системи ШІ, такі як ChatGPT від OpenAI, Gemini та Copilot для Microsoft, можна вживати для аналітичної роботи та структурування інформації щодо судових документів. ШІ допомагає швидко знаходити необхідні документи та юридичні акти, аналізувати договори й інші юридичні документи, виявляючи потенційні ризики та недоліки. Крім того, ШІ допомагає знаходити потенційних клієнтів, аналізуючи їхні дані та історію, а також збирати й аналізувати докази для судових позовів. Він також може прогнозувати результати судових розглядів на основі аналізу попередніх справ, що робить роботу правників більш ефективною та точною [2].

Правоохоронні органи також активно використовують ШІ для розслідувань, що створює нові психологічні виклики для злочинців, які повинні адаптувати свої стратегії, щоб уникнути виявлення. Використання ШІ правоохоронцями піднімає етичні питання, пов'язані з вторгненням у приватне життя та потенційною дискримінацією. Злочинці іноді використовують ці аспекти для маніпуляцій та виправдань своїх дій. Тим не менш, обговорення етичних стандартів важливе для забезпечення

справедливості та захисту прав людини.

Сучасний правник, який активно інтегрує ШІ у свою професійну діяльність, демонструє ряд ключових психологічних характеристик, таких як когнітивна гнучкість, критичне мислення, технологічна компетентність, емоційний інтелект та етичне усвідомлення. Ці характеристики допомагають правникам ефективно використовувати інноваційні технології, забезпечуючи ефективність, точність та відповідність етичним стандартам [3].

Злочинці також інтегрують ШІ у свої дії, що відкриває нові горизонти для їхньої злочинної активності. Вони використовують ШІ для кіберзлочинів, таких як фішинг та атаки на паролі, що дозволяє їм проводити ці дії з більшою швидкістю та ефективністю. Шахрайство з використанням ШІ стає поширеним явищем завдяки створенню реалістичних підробок документів або відеоматеріалів (deepfake), що використовуються для обману людей та організацій. Злочинці використовують ШІ для обробки та аналізу великих масивів даних, виявляючи слабкі місця в системах безпеки та ідентифікуючи потенційних жертв. Технології ШІ сприяють збереженню анонімності злочинців, дозволяючи їм приховувати свою особистість і місцезнаходження [2].

Зловживання ШІ призводить до змін у психічному стані злочинців. Використання алгоритмів для планування дій може викликати, наприклад, відчуття безпеки та всевладдя, підвищуючи ймовірність рецидиву. Залежність від технологій – психологічні проблеми, такі як підвищена тривожність або параноя [1].

Психологічний портрет злочинця, що використовує ШІ, включає високий рівень технічної компетентності, адаптивність, розвинені аналітичні здібності, емоційну відстороненість та етичну гнучкість. Ці характеристики дозволяють злочинцям ефективно використовувати ШІ для здійснення своїх незаконних дій, залишаючись непоміченими та уникаючи відповідальності.

В Україні вже функціонують сервіси, пов'язані зі штучним інтелектом, такі як "Суд на долоні" – аналітичний сервіс для пошуку, дослідження та візуалізації судових рішень; Wincourt – сервіс для аналізу судових документів та прогнозування судових рішень; Verdictum PRO – система пошуку та аналізу судових

рішень, яка допомагає передбачати ймовірність перемоги в суді. Міністерство Юстиції України розробило ІІІ "Кассандра", який аналізує злочинців та визначає їхню схильність до повторного порушення закону.

Однак використанням ІІІ у правоохоронній діяльності має свої ризики, зокрема проблеми конфіденційності та безпеки, залежність від технологій, неточності в алгоритмах, біас та дискримінацію, етичні питання і юридичну відповідальність. Ці ризики потребують ретельного управління та врахування під час інтеграції ІІІ в юридичну практику [2].

Таким чином, штучний інтелект став невід'ємною частиною середовища існування людства, сприяючи симбіозу між технологічними системами та суспільством. Це потужний каталізатор, який активно застосовується як правниками, так і злочинцями, відкриваючи нові можливості для підвищення ефективності їхніх дій. Використання ІІІ потребує ретельного управління для мінімізації існуючих ризиків та має слугувати доповненням, а не заміною професійних навичок правників. Існуючі перспективи підкреслюють необхідність удосконалення методів боротьби з кіберзлочинністю та розробки нових стратегій захисту для запобігання використанню ІІІ у злочинних цілях.

Література

1. Коваль Г.Ш. Особливості різних категорій користувачів кіберпростору: саноцентричний підхід. «Габітус». №46, 2023. С.152-160.
2. Коваль Г.Ш. Психологія девіантних форм економічної поведінки у кіберпросторі. // Вісник Київського національного університету. Т.2, Випуск 16, 2022. С. 19-24.
3. Joshua A.T., Horton, L. The Prominent Role of Artificial Intelligence in Law. Annual Review of Law and Social Science. 2021. № 17. P. 363–383.
4. O'Brien, J. The Impact of Artificial Intelligence on Legal Practice: Challenges and Opportunities. Harvard Law Review. 2023. №136. P. 1124–1156.